

2. Szakiskolai „B” változat

SZAKMAIELOKÉSZÍTÉS

9. évfolyam

A pályaorientáció ebben a változatban része a szakmai előkészítő programnak, és nem önálló tantárgy. Az előkészítő program céljai lényegében megegyeznek az „A” változatban megfogalmazottakkal.

Az egy szakterületet bemutató szakmai előkészítés kerettantervi programjai:

- Szakmai előkészítés a humán szakterületre;
- Szakmai előkészítés a műszaki szakterületre;
- Szakmai előkészítés a gazdasági-szolgáltatási szakterületre;
- Szakmai előkészítés az agrár szakterületre.

A több szakterületet bemutató szakmai előkészítés kerettantervi programjai:

- Szakmai előkészítés a humán és a gazdasági-szolgáltatási szakterületre;
- Szakmai előkészítés az agrár és a gazdasági-szolgáltatási szakterületre;
- Szakmai előkészítés a négy szakterületre.

SZAKMAIELOKÉSZÍTÉS A HUMÁN SZAKTERÜLETRE „B” változat

9. évfolyam

Humán előkészítő ismeretek
Humán előkészítő gyakorlatok
Elmélet és gyakorlat

74 óra
111 óra

185 óra

HUMÁNELOKÉSZÍTŐ ISMERETEK

Évi óraszám: 74 óra

Célok és feladatok

Az előkészítő ismeretek oktatásának alapvető célja a humán szakterület általános ismereteinek, összefüggéseinek elsajátítása, a készségek, képességek fejlesztése, valamint olyan ismeretrendszer, tudás és alkalmazási ismeretek kialakítása, amely megalapozza és formálja a humán szakterületbe tartozó szakmacsoportokhoz szükséges szemléletet. Készítse fel a tanulókat az önálló és csoportban történő tevékenységekre.

A humán szakterület sokszínű, aktív tanulói magatartást és tanulási élményeket eredményező bemutatásával keltse fel a tanulók érdeklődését a szakterület iránt. Alakítsa ki a tanulók pályájának folyamatos tervezését, és erősítse azt.

A „B” változatú kerettanterv célja a megalapozott elméleti ismeretekkel és tanulói képességekkel belépő, jobban terhelhető tanulók műveltségének továbbfejlesztése. Az elméleti oktatás célja a szakképzésbe való belépéshez szükséges műveltség megalapozása.

Az *Egészségkultúra* tanításának célja megismertetni a tanulókkal az egészségmegőrzés/egészségfejlesztés jelentőségét, hogy mindennapi tevékenységükben, magatartásukban az egészséges életmódra való törekvés megnyilvánuljon. Lényeges, hogy a tanulók értsék az egészségkultúra fogalmát, és aktívan vegyenek részt annak alakításában.

Hangsúlyt kell adni az egészség „érték” jellegének, ami segít a preventív szemlélet kialakításában.

A *Néprajz, társadalomismeret* oktatásának célja multikulturális ismeretek nyújtása, az egyes nemzetiségi, etnikai, vallási csoportok hagyományából determinálódott viselkedések indítékainak megértése, a másság iránti tolerancia fejlesztése.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy tanulása során fejlődjenek a tanulók szakmai tantárgyak tanulásához szükséges képességei, így különösen az ismeretelemző-értékelő gondolkodás, az önálló ismeretszerzés, az ismeretek alkalmazási képessége.

Fejlessze a szóbeli és írásos szakmai kommunikációs képességeket, a rajzi képességeket. Alakuljon ki, fejlődjön, erősödjön meg a tanulók saját munkájukkal kapcsolatos igényessége, munkájuk legyen átgondolt, célszerű, eredményes, a szóbeli kommunikációban törekedjenek a nyelv, a szakkifejezések szabatos használatára, munkáikban az igényes külalakra.

A tantárgyi tevékenység során szokjanak hozzá a tanulók a számítástechnikai eszközök használatához.

Alakuljon ki a tanulóknak az önálló szakmai tanulás, feladatmegoldás igénye, érezzék meg a tanulási eredmények, sikerek értékét, örömet.

A tantárgyi tevékenység során folyamatosan erősödjék a tanulási és szakmai motiváció, váljon tudatos döntéssé a szakmaválasztás.

Egészségkultúra:

A tanulók tudják elhelyezni az egészségkultúrát a tudományok rendszerében, legyenek képesek az egészséget erősítő értékek felismerésére és az egészséget megőrző magatartás elsajátítására. Legyenek tisztában a felelősségteljes nemi étellel, az élvezeti cikkek egészségügyi, a káros szenvedélyek egészség- és személyiségromboló hatásaival.

Néprajz, társadalomismeret:

A tanulók ismerjék meg a néprajztudomány ágait, és alakuljon ki átfogó képük a magyar népcsoportról és a Magyarországon élő nemzetiségekről.

*Belépő tevékenységformák**Egészségkultúra:*

Az egészségkultúrával kapcsolatos észlelés, tapasztalás, információgyűjtés, értelmezés egyéni és csoportos formában.

Néprajz, társadalomismeret:

A társadalomismerettel kapcsolatos észlelés, tapasztalás, információgyűjtés és értelmezés egyéni és csoportos formában.

Egészségkultúra

Témakörök	Tartalmak
Egészségkultúra	Az egészségkultúra helye a tudományok rendszerében, kapcsolata a kultúra többi elemével.
Egészség	Az egészség mint érték; az egészség fogalmának értelmezése. Fizikai munka — szellemi munka. A munka környezeti feltételei. A testi egészség. A szakmacsoport pályáinak követelményei.
Munka — pihenés — szórakozás	A munka szerepe az ember életében. A munka mint örömszerzési lehetőség. Munka vagy munkanélküliség. A munka szerepe az emberi kapcsolatokban, az önértékelésben. Mentálhigiéné — lelki egészség.
Egészségfejlesztés/ egészségnevelés	Az egészséget befolyásoló tényezők. A környezeti ártalmak hatásai az egészségre. Munkahelyi ártalmak, balesetek. A betegség és hatása a szervezetre. Életmód — egészséges életmód.
Szenvedélybetegségek	Alkoholfogyasztás, dohányzás, drogok, gyógyszerfogyasztás. A szenvedélybetegségek megelőzése és gyógyítása.

Témakörök	Tartalmak
Partnerkapcsolat	Fiúk-lányok barátsága. Szexuális magatartás. A nemi úton terjedő betegségek.

Néprajz, társadalomismeret

Témakörök	Tartalmak
Néprajzi alapismeretek	A néprajztudomány ágai. A néprajzi gyűjtések módszerei, lehetőségei.
Magyar népcsoportok és nemzetiségek	Az egyes népcsoportok és nemzetiségek Magyarországon történő megjelenése. Kunok, jászok, székelyek, németek, délszlávok (horvátok, vendek, bosnyákok, sokácok, szerbek), szlovákok, cigányok, románok, görögök, örmények, bolgárok, zsidók. A régióra jellemző 3-4 népcsoport, nemzetiség jellemző foglalkozásai. A szakmacsoportba tartozó szakmai végzettségek összekapcsolása a kiválasztott népcsoportok foglalkozásaival. Hiedelem- és hitviláguk, ünnepeik. Jellemző szokásaik. A kiválasztott népcsoportokra, nemzetiségekre jellemző tárgyi, néprajzi jellemzők.

A továbbhaladás feltételei

Egészségkultúra:

A tanulók legyenek képesek megszerezni a környezeti ártalmakat, felvázolni az egészséges életmód ismérveit, segítséggel összeállítani egy kortársaknak szóló egészségnevelő előadást.

A munka szerepének ismeretében legyenek képesek életpályatervet készíteni maguknak.

A tanulók ismerjék a legális és illegális drogokat, a drogfogyasztás veszélyeit, a szenvedélybetegségek megelőzését.

Néprajz, társadalomismeret:

A tanulók tudják ismertetni a kiválasztott népcsoportok és nemzetiségek Magyarországon történő megjelenését, felsorolni jellemző foglalkozásaikat, néhány kiválasztott népcsoport, nemzetiség hiedelem- és hitvilágát, ünnepeit, jellemző szokásait, ismertetni tárgyi, néprajzi jellemzőit.

HUMÁNELOKÉSZÍTŐGYAKORLATOK

Évi óraszám: 111 óra

Célok és feladatok

Az előkészítő gyakorlatok oktatásának alapvető célja a humán szakterületen az elmülethez kapcsolódó manuális tevékenységek elsajátításán keresztül a pályorientáció megerősítése, valamint olyan ismeretrendszer, tudás és gyakorlati ismeretek kialakítása, amely megalapozza és formálja a humán szakterületbe tartozó szakmacsoportokhoz szükséges szemléletet. Készítse fel a tanulókat az önálló és csoportban történő munkavégzésre is.

A „B” változatú kerettanterv célja a megalapozott elméleti ismeretekkel és tanulói képességekkel belépő, jobban terhelhető tanulók műveltségének továbbfejlesztése. A gyakorlati oktatás célja — megfelelő tanulói aktivitás mellett — a szakképzésbe való belépéshez szükséges készségek és képességek továbbfejlesztése.

A *Viselkedés- és kommunikációs kultúra* oktatásának célja a fiatalok mentálhigiénés megsegítése, a szabad idő kulturált megismertetése, a fiatalok bevezetése a hasznos, személyiségépítő munkába és az életbe.

A *Manuális készségfejlesztő gyakorlat* oktatásának célja a tanulók kézügyességének és alkotókészségének fejlesztése mellett az esztétikai érzék formálása, a fantázia serkentése és a sikerélményekhez jutás elősegítése. Cél, hogy minél többféle anyaggal ismerkedjenek meg a tanulók. A gyakorlat során fontos, hogy a gondolatok, érzelmek az elkészített munkákban kifejezésre jussanak.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy a gyakorlati tevékenységeken keresztül erősítse a pályaorientációt a humán szakterületen, és motiválja a tanulókat.

Viselkedés- és kommunikációs kultúra:

A tanulók ismerjék meg saját személyiségüket, egyéni adottságaikat. Legyenek képesek a helyzetek, a másik ember kommunikációjának pontos felismerésére, toleráns elemzésére, a konfliktus kezelésére.

Manuális készségfejlesztő gyakorlat:

Fejlessze a tanulók képességeit (térérzékelés, térszemlélet, analízáló, szintetizáló, konstrukciós, rekonstrukciós, arányérzékelési, szemléletességi, a forma- és a tömegfelismerő képesség).

Szerezzenek tapasztalatot az anyagok és a belőlük készült tárgyak tulajdonságairól (anyag, forma, esztétikum). Tudják kiválasztani az egyszerű kivitelezéshez szükséges anyagokat és a megmunkáláshoz szükséges szerszámokat.

Készítse fel a tanulókat a balesetmentes munkavégzés körülményeinek megteremtésére.

Belépő tevékenységformák

Viselkedés- és kommunikációs kultúra:

Dramatikus improvizációk, készségfejlesztő gyakorlatok. Életjátékok, szituációs gyakorlatok. A szöveges, tárgyi és képi információk értelmezése, következtetések megfogalmazása.

Manuális készségfejlesztő gyakorlat:

Anyagok megfigyelése adott szempontok alapján. Egyszerű tárgy tervezése. Rajzeszközök, kéziszerszámok szakszerű kiválasztása, használata.

Viselkedés- és kommunikációs kultúra

Témakörök	Tartalmak
Ismerkedés egymással	Ismerkedési gyakorlatok. Az együttlét igényének felkeltése és tudatosítása.
A serdülőkor jellemzőinek ismertetése	Önvizsgálatok: ki vagyok én, milyen vagyok én. Egyéni munka — csoportmunka: egyedül szeretek dolgozni vagy másokkal. Legjobb tulajdonságaim, amire a pályaválasztásban építhetek.
A szükségletek tudatosítása	Egyéni sajátosságok megbeszélése. Testi és lelki szükségletek fontossága. Melyik pályán kerülhetem el a kudarcot: legnagyobb sikerem, legnagyobb kudarcom.
A képességek rendszere	Önvizsgálatok: ki milyen képességgel rendelkezik. A tanuláshoz és a munkához szükséges képességek.
Az értelmi képességek	Az értelmi képességek sajátosságai, fejlesztésükre irányuló gyakorlatok.

Témakörök	Tartalmak
Motiváció és érdeklődés	Az érdeklődés mint a pályaválasztást meghatározó tényező. Az érdeklődés és a munkafajták kapcsolata. Önismeret irányába ható gyakorlatok.
Az érzelem és akarat	Az érzelem és akarat megjelenési formái, a döntést befolyásoló hatásuk. Érzelmi döntés, racionális döntés. Önmagunk megértése, érzelmek, reakciók, gondolatok, tettek jellemzői.
Énkép és teljesítmény	A sikerre és kudarcra adott reakciók fajtái. Önismereti gyakorlatok.
Az emberi kapcsolatok	Az emberi kapcsolatok jellemzői: hatékony kapcsolatépítés. A kommunikáció fajtái. A hatékony kommunikáció mint a beilleszkedés eszköze. Kommunikációs gyakorlatok.
Viselkedési stílusok	Alkalmazkodás a változó élethelyzetekhez, emberekhez, elvárásokhoz. Az identifikáció és empátia fejlesztésére irányuló gyakorlatok.
Konfliktusok a kapcsolatokban	Konfliktusmegoldási módok. Elkerülhetetlen konfliktus a munka világában. A konfliktus pozitív értelmezése. Elfogadható megoldások gyakorlása.
Kommunikáció és problémamegoldás	Problémamegoldó készségek. Értékrend és elvárás az életproblémák megoldásában. A pályaválasztás mint problémamegoldó folyamat. Önismereti és készségfejlesztő gyakorlatok.

Manuális készségfejlesztő gyakorlat

Témakörök	Tartalmak
Bevezetés	Felkészítés a balesetmentes munkavégzésre. Elemi munkaszokások kialakítása.
Rajzolás	A rajzolás eszközei. Ábrázolási módok összehasonlítása, alkalmazási területe: — látszati, axonometrikus, vetületi, magyarázó, eligazító ábra. A tér ábrázolásának alapjai: — arányok, irányok, rövidülés, alapsík, horizont meghatározása. A térlátás és a kézügyesség fontossága az egyes pályákon. Egyszerű testek hálózati rajza. Vonalvezetési gyakorlatok: — egyenes, ívelt, egyenes és ívelt vonalakkal kialakított ritmikus sorok. A fény és árnyék összefüggései: — az árnyék keletkezése, árnyék és forma kapcsolata, ön- és vetett árnyék, reflexió, a már megismert térformák tónusos rajza. Természeti formák ábrázolása: — szabálytalan természeti formák, körvonalas, foltban való rajza, tanulmányok természetes formákról.
Festés	Az akvarellfestéshez szükséges eszközök. A művészi tevékenység mint munkafeladat. Színkeverés. Festési és ecsetkezelési gyakorlatok: — egyszerűbb geometrikus díszítmény tervezése, szabálytalan természeti formák körvonalas, foltban való rajza, virágok, levelek, gyümölcsök plasztikus ábrázolása.

Témakörök	Tartalmak
Gyurmázás, formázás	A kézművesség és az ipari tevékenység kapcsolata. Formázás saját készítésű gyurmából. Formázás egyéb formázható anyagból.
Textilmunkák	A textília fajtái, felhasználhatóságának területei. A textília jelentősége az ember életében. Tevékenységelemzés: szakmai tevékenység — házi munka. Előnyök, hátrányok. Textilvarrás: — a varrás helyes technikája, alkalmazható öltések, díszítőöltések. Babaruha-készítés. Bábkészítés: gyűszűbábok, ujjbábok, kesztyű- és zsákbábok. Kötés, horgolás.
Mintázás, tervezés, tárgyalkotás	Ajándéktárgy tervezése és alkotása a megismert anyagokból és technikákkal.

A továbbhaladás feltételei

Viselkedés- és kommunikációs kultúra:

A tanulóknak ismerniük kell önmagukat, tudniuk kell, mi jellemzi kapcsolataikat, viselkedésüket, magatartásukat és a legkellemesebb tevékenységet személyiségük épülésére.

Szituációs gyakorlat önálló eltervezése és lebonyolítása csoportban.

Manuális készségfejlesztő gyakorlat:

A tanulók legyenek képesek a balesetmentes munkavégzés körülményeinek megteremtésére, a munkavégzéssel kapcsolatos elemi munkaszokások (helyes testtartás, munkamegosztás, rend, pontosság, takarékoság, baleset-elhárítás) alkalmazására.

Tudják kiválasztani a kivitelezéshez szükséges anyagokat és a megmunkáláshoz szükséges eszközöket, szerszámokat.

A megismert anyagok és technikák felhasználásával legyenek képesek önállóan olyan tárgy alkotására, amely az egyéniségüknek, képességeiknek megfelelően kiválasztott szakmacsoportot reprezentálja.